This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

THE UNIVERSITY OF MICHIGAN · LIBRARIES ·
Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Pour

ՏԱԼ ԵՒ ԱՌՆԵԼ

Tal ew arnel

ԳՐԵՑ

ՊԱՏ. Փ. Պ. ՓԱՌԻՐ

معارف عموميه نظارت جليلهسنك ١٤ ربيع الاخر ٣١٢ و ١ تشرين اول
٣١٠ تاريخلى و ٥٩٤ نومرولى رخصتنامهسيله نشر اولنمشدر

مصارفى آمريقان مسيونر شركتى طرفندن تسويه اولنهرق طبع اولنمشدر

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ա. ՅԱԿՈԲ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

1894

2848

Digitized by Google

UNIVERSITY OF MICHIGAN LIBRARIES

Digitized by Google

ՏԱԼ ԵՒ ԱՌՆԵԼ

ԳՐԵՑ Փ. Պ. ՓԱՈՒՐ

"Տալ" և "առնել։" թերևս ասոնք այնչափ հասարակ բառեր թուին որ կարծուի թէ չեն յարմար գործածուելու սրբազան իրաց մէջ, Աստուծոյ մարդոց հետ և մարդոց Աստուծոյ հետ ունեցած յարաբերութեանց մէջ. սակայն ճշդիւ կը բացատրեն թէ հոգևոր աշխարհին մէջ ի՛նչ տեղի ունեցած է, կ'ունենայ այժմ և պիտի շարունակէ ունենալ յաւիտեանս յաւիտենից։

Այո, "յաւիտեանս յաւիտենից" Աստուած պիտի տայ իր ժողովուրդին, և "յաւիտեանս յաւիտենից" անոնք պիտի ընդունին Անկէ. և "յաւիտեանս յաւիտենից" անոր պիտի մատուցանենք և նա շարունակ մարդասիրաբար մեզմէ պիտի ընդունի։

Ուրեմն չըսենք թէ այս բառերը չափազանց հասարակ են, նոյն իսկ անոնց պարզութիւնը մեզ կարող պիտի ընէ իրենց իսկութիւնը հասկնալ, և իսկութիւնը ամէն բանէ աւելի թանկագին է Աստուծոյ հետ մեր յարաբերութեանց մէջ։ Ամենէն պարզ բանը որ իսկական է՝ անհունապէս աւելի արժէք ունի քան ամենէն մեծ բանը որ չէ իսկական և ճշմարիտ։

Digitized by Google

“Տալ” և “առնել,” (կամ եթէ կ’ուզես ուրիշ բառ մը գործածել, “ընդունիլ”), բնական են առատաձեռն, սիրող և ազնիւ Աստուծոյ մը։

Ամէնս ալ կրնանք հասկնալ թէ ի՞նչ է առատաձեռնութիւնը տալու մէջ, սակայն թերևս այնչափ որոշ չէ մեզ թէ ի՛նչ է այն ընդունելու մէջ։ Եւ սակայն, ընդունիլ երբեմն նոյնչափ առատաձեռնութիւն է որչափ տալը, եթէ զոր օրինակ կը յօժարինք ընդունիլ փոքր նուէր մը այնպիսի անձէ մը որ մեզ վնասած է։

Արդ, շատ տալեր և առնելներ պէտք են ըլլալ Աստուծոյ և մեր մէջտեղ, մեր և Աստուծոյ մէջտեղ, և ասոնք պիտի կազմեն այս տետրին նիւթը։ Ուրեմն մեր մտածութեան առարկայ ընենք,

Ա. Թէ ի՛նչ կու տայ Աստուած։

Բ. Թէ ի՛նչ առնելու ենք։

Գ. Թէ ի՛նչ տալու ենք։

Դ. Թէ ի՛նչ կ’ընդունի Աստուած։

Նախ և առաջ նկատենք թէ ի՛նչ կու տայ Աստուած։ Աստուած մեզ կու գայ նախ իբրև Տուիչ, և այսպէս պարտի ըլլալ։ Իրաց բնութենէն այսպէս պարտի ըլլալ, որովհետև իրմէ զատ ոչ ոք տալու բան մը ունեցած է։ “Ի՞նչ ունիս որ չես առեր դուն.” այսպէս կրնայ ըսել Նա ամէն մէկուս և տիեզերքին մէջ ամէն բանի։ Աստւ

Digitized by Google

Աստուած կը պատուուի։ "Ո՞վ առաջուց անոր բան մը տուաւ, որ փոխարէնը իրեն տրուի։ Ինչու որ ամէն բաները անկէ ու անով և անոր համար են, իրեն փառք յաւիտեանս։ Ամէն" (Հռովմ. ԺԱ. 35, 36)։

Եւ այս, եթէ միտք պահենք զայն, շատ սփոփանք պիտի տայ մեզ։ Վասն զի երբ յիշենք մեր անարժանութիւնը և Սատանան ըսէ մեզ, "Ի՞նչ պատճառ կայ որ Աստուած ձեզ սիրէ, կամ իր միածին Որդին տայ ձեզ համար, կամ ձեզ ո և է բան տայ," յայնժամ կարող կ'ըլլանք անոր պատասխանել, "Այդ պատճառը նոյն ինքն Աստուծոյ մէջն է. իրաց բնութիւնը և Աստուծոյ պատիւը կը պահանջեն որ Նա ըլլայ տուիչ։"

Նոյն իսկ մեր կեանքը Աստուծոյ պարգևն է. Անոր պարգևն է մեր երկրորդ կեանքը, մեր փրկութիւնը։ Մեր փրկութիւնը Քրիստոսէ կու գայ, և Քրիստոս գերազանցապէս "պարգև" մըն է։ "Թէ որ դուն գիտնայիր Աստուծոյ պարգևը," ըսաւ Յիսուս Սամարացի կնկան, (Յովհ. Դ. 10)։ "Քրիստոս մեզ սիրեց, ու իր անձը մեզի համար մատնեց՝ անուշահոտ պատարագ ու զոհ ըլլալով Աստուծոյ," (Եփես. Ե. 2)։ Պօղոս առաքեալ Հռոմայեցւոց հինգերորդ գլխոյն մէջ կը խօսի ձրի պարգևին, շնորհաց պարգևին վրայ, որ մէկ մարդէ մը, Յիսուս Քրիստոսէն է, և որ շատերուն վրայ աւելցաւ։ Այս ձրի պարգևը շատ յանցանքներ կ'արդարացնէ, և առաքեալը կ'ըսէ,

Digitized by Google

"Անոնք որ շնորհքի ու արդարութեան պարգևին առատութիւնը կ'առնեն, կենաց մէջ պիտի թագաւորեն մէկ Յիսուս Քրիստոսին ձեռքովը" (Հռովմ. Ե. 17)։ Իրաւամբ կրնայ ըսել Ա Կոր. Թ. 12 համարին խօսքը, "Ալ գոհութիւն Աստուծոյ անոր չպատմուելու պարգևին համար։"

Եթէ չեշտենք աղբիւրը այս պարգևին, Քրիստոս մեծ պարգևին, ամենէն մեծ պարգևին զոր Հայրը կրնայ տալ, պիտի տեսնենք թէ Աստուած աւելի մեծ սէր չկրնար ցուցընել քան զոր արդէն ցուցած է։ "Աս բանիս մէջ է սէրը, որ չէ թէ մենք սիրեցինք զԱստուած, հապա որ անիկա մեզ սիրեց, ու իր Որդին խրկեց մեր մեղքերուն քաւութիւն ըլլալու" (Ա Յովհ. Դ. 10)։

Յիսուս կ'ըսէ, "Ասկէ աւելի մեծ սէր մէկը չկրնար ունենալ, որ մէկը իր կեանքը բարեկամներուն համար դնէ" (Յովհ. ԺԵ. 13)։

Նաև Սուրբ Հոգւոյն պարգևը կայ։ "Հոգւոյն Սրբոյ պարգևը պիտի ընդունիք" (Գործ. Բ. 38)։ Սիմոն մոգը, երբ տեսաւ որ առաքեալներուն ձեռք դնելովը Սուրբ Հոգին կը տրուէր, անոնց ստակ մատուց, ըսելով, "Ինծի ալ աս իշխանութիւնը տուէք, որպէս զի որու վրայ ձեռք դնեմ՝ անիկա Սուրբ Հոգին առնէ։ Բայց Պետրոս ըսաւ անոր, Քու արծաթդ քեզի հետ թող կորսուի, ինչու որ Աստուծոյ պարգևը կարծեցիր թէ ստակով կ'առնուի" (Գործ. Ը. 18. ևն.)։

Digitized by Google

Աստուած վկայութիւն տուաւ կռապաշտաներուն Հոգին Սուրբ տալով անոնց (Գործ. ԺԵ. 8)։ “Գիտենք որ անիկա մեր մէջը կը կենայ, այսինքն ան Հոգիէն որ մեզի տուաւ” (Ա Յովհ. Գ. 24)։ Աստուած գիտէր թէ անկարող ենք մեր ջանքովը սուրբ ըլլալ, ուստի մեր անկարողութիւնը կը դարմանէ պարգևով։ Մենք ինքնին նոյնչափ անկարող ենք զՔրիստոս իբրև մեր փրկիչը ընդունելէ ետքը, որչափ էինք անկէ առաջ, և որովհետև անոնք որ Քրիստոսի արեամբ լուացուած են պարտին սուրբ ըլլալ, Հոգին կը ղրկէ զմեզ սրբացնելու. սուրբ կեանքը Հոգւոյն պտուղն է (Գաղ. Ե. 22)։ Այսպէս ամէն բան պարգև է սկիզբէն մինչև վախճանը, երկրիս վրայ առաջին հոգևոր շունչէն մինչև անոր առաջին ալէլուիան երկնից մէջ։

Նաև կայ մեր կրթութիւնը և հրահանգութիւնը. ասոնք Աստուծոյ պարգևն են։ Եւ ժամանակ ժամանակ Նա մեծ պարգև մը կը ղրկէ մեզ աննշան ծառայի մը ձեռքով, թէև զայն չճանչնանք, և անոր դէմ դուռը գոցել ուզենք։

Նաև կայ մեր զօրութիւնը։ “Իսրայելին Աստուածը ինքը կու տայ իր ժողովուրդին ոյժ ու կարողութիւն” (Սաղ. ԿԸ. 35)։ “Անիկա է յոգնածին ոյժ տուողը, ու կարողութիւն չունեցողին շատ զօրութիւն” (Ես. Խ. 29)։ Եւ, այս բոլոր բարիքները զորս Աստուած մեզ կ՚ընէ, յօժար կամօք և առանց դժկա-

Digitized by Google

մակութեան կը՞նէ։ Ոչինչ բունի կ՚առնենք իրմէ։ Ամէն բան ինքնաբերաբար կու գայ Անկէ, ինչպէս ջուրը աղբիւրէն։ "Մեծ է ողորմութիւնով։" "Իր շնորհքին գերազանց մեծութիւնը։" "Շնորհքի պարգևին առատութիւնը։" "Տէրոջը շնորհքը շատ եղաւ։" "Սուրբ Հոգիին նորոգելը։" "Որն որ առատօրէն թափեց մեր վրայ Յիսուս Քրիստոս մեր Փրկչին ձեռքովը։" Ասոնք և ասոնց նման բազմաթիւ խօսքեր մեզ կը ցուցնեն թէ ի՛նչպիսի է Աստուծոյ տալուն եղանակը։ "Չէ թէ ինչպէս որ աշխարհս կու տայ՝ ես ձեզի կու տամ," կ՚ըսէ Յիսուս (Յովհ. ԺԴ. 27)։ Աստուծոյ պարգև տալու եղանակը Աստուծոյ նման վսեմ է։ "Շնորհք չկայ" կ՚ըսէ Մենեկա, "այն բարիքին մէջ որ մատերուն կը փակչի։" Եթէ Մենեկա ճանչնար ճշմարիտ Աստուածը և Յիսուս Քրիստոսը անոր Որդին, և գիտնար թէ ի՛նչպէս ձրիապէս զՆա մեզի ամենուս համար տուաւ (Հռովմ. Ը. 32), պիտի ըսէր, "Ա՛յս է շնորհք, յիրաւի նոյն իսկ շնորհքի էութիւնը։"

Եւ արդ ի՞նչ պարտիմք առնել, և ի՞նչ պարտիմք չառնել։

Պարտիմք առնել ամէն բան զոր Աստուած կու տայ։ Փրկութիւնը լոկ առնել է, Աստուծոյ համար տալ և մեզ համար առնել։ Աշխարհի մեծագոյն և ամենէն ճարտար մարդը իր անձին փրկութեան համար "առնել"է զատ ուրիշ բան չկրնար ընել։ Ով

որ կ՚ուզէ կենաց ջուրը ձրի պիտի առնէ (Յայտ. ԻԲ. 17)։ Ժամանակաւ աղքատ կին մը կար որ շատ կը փափաքէր իր հիւանդ-զաւկին համար իշխանին այգիէն ողկոյզ մը խաղող ձեռք ձգել։ Ստակ առնելով իշխանին պարտիզպանին գնաց և ջանաց անկէ խաղող գնել, սակայն բռնութեամբ մերժուեցաւ։ Երկրորդ ճիգ մը ըրաւ և աւելի ստակով, սակայն դարձեալ մերժուեցաւ։ Պատահմամբ իշխանին աղջիկը լսեց պարտիզպանին բարկացոտ խօսքերը և կնոջ լալը, և պատճառը հարցուց։ Երբ աղքատ կինը պատմեց բանը, իշխանուհին ըսաւ. “Սիրելի կին, սխալեր ես. հայրս վաճառական չէ՝ այլ իշխան. իր պաշտօնը չէ ծախել՝ այլ տալ.” ասոր վրայ որթէն ողկոյզ մը կտրեց և փափկութեամբ կնոջ գոգնոցին մէջ ձգեց։ Կինը առաւ զայն, և իր ճամբան գնաց։ Այսպէս ստացաւ զայն, միայն առաւ, առաւ ինչ որ ձրի տրըուեցաւ։ Մեր լեցուն ձեռքերն են որ մեզ կը զրկեն պարգև ընդունելէ, միայն դատարկ ձեռքը կրնայ բան մը առնել։ Կենաց ջուրը չկրնար լեցուիլ արդէն լեցուն ամանի մը մէջ։

Բոլոր փրկեալներուն պատմութեան առաջին մեծ կէտը սա է որ անոնք առին։ Շատ բաներ կան որ կրնան ըսուիլ մեղաց և իրենց անձին վրայ անոնց տարած յաղթութեանց մասին, շատ բաներ՝ Աստուծոյ փառաց համար անոնց ըրածներուն մասին, շատ

բաներ՝ սրբութեան այն աստիճաններուն մասին որոց Հասան Սուրբ Հոգւոյն ներգործութեամբ. սակայն գլխաւոր բանը սա է որ պարզապէս առնուն: Իշխանը ամենէն աղքատ մուրացկանին ըրածէն աւելի չկրնար ընել. չկայ ընելու երկու գործողութիւն. չկայ ոչ երկու գործողութիւն և ոչ երկու ճամբայ որով կարող ըլլանք ընել ինչ որ պարտինք ընել, բայց միայն պարզապէս "առնել": Այդ է կենաց ճամբան: Յիրաւի շատ բան առաջ պիտի գայ առնելէն. կեանքը լոկ "առնել" է:

Թերևս մէկը կը խորհի որ այս շատ անգոհացուցիչ է, պէտք է ընել բան մը. գոհ չեմ երբ կը խորհիմ թէ այսպիսի մեծ արդիւնք մը այսպիսի չնչին միջոցով յառաջ պիտի գայ:

Արդ, չե՞ս քաջալերուիր և սփոփուիր իմանալով որ կենաց այս պարզ ճամբան է այն որ բոլոր ուրիշ ճամբաներէ աւելի Աստուծոյ փառք կը բերէ: Անոր ամենէն աւելի պատիւ բերողն է, և ուստի Անոր ամենէն ընդունելին: Քրիստոսի աւանդած մեծ օրէնքը, թէ "Աւելի երանելի է տալը քան թէ առնելը," Աստուած ալ կը ճանչնայ: Աստուծոյ համար աւելի երանելի է քեզ տալ քան քեզմէ առնել. Նմանապէս կենաց այս խնդրոյն մէջ ամենէն մեծ շնորհքը կու տայ. Նա կ'ըսէ քեզ "Առ:" Ուրիշ բան չըսեր այլ միայն "Կու տամ." և քեզ ուրիշ բան ըսե-

Digitized by Google

լու առիթ չտար այլ միայն "Կ'աւանեմ:" Եւ զայս ընելով ճիշդ Աստուծոյ ուզածն ըրած կ'ըլլաս: Յիրաւի իրեն պատիւ բերող կարգ մը բաներ ըրած կ'ըլլաս անոր: Իբր թէ ըսէիր, "Ով Տէր, քու ըրածիդ վստահելով կը հաւատամ որ այս միակ ճամբան է, վասն զի ուրիշ մը չես յայտնած: Ով Տէր, կը հաւատամ որ ինծի համար օգուտ մը չունի ինծմէ բան մը քեզ բերել, վասն զի բան մը չունիմ որ մեղքով արատաւորած չըլլայ: Ով Տէր, կը հաւատամ որ քու ճամբադ ամենաբաւական է, և քու Որդւոյդ մէջ պակասութիւն չկայ, և թէ ինձ տալով զնա՝ տուած կ'ըլլաս ինչ որ պէտք է ինծի: Ով Տէր, այս քեզ վստահիլ է, և քեզ վստահիլ քեզ պատուել է:"

Բժիշկ մը որ իր հոգւոյն փրկութեան համար շատ անձկութիւն ունէր, իր մէկ հաւատացեալ հիւանդին հարցուց թէ ինչպէս կրնայ խաղաղութիւն գտնել: Հիւանդը պատասխանեց, "Տղքթոր, ես զգացի թէ ես ոչինչ կրնայի ընել, և ինքզինքս քու ձեռացդ յանձնեցի, Տէր կը փրկէ: Այս է ճիշդ այն բանը զոր ամէն խեղճ մեղաւոր պարտի ընել Տէր. Յիսուսի:"

Ճամբուն պարզութիւնը տեսաւ նա, և շուտով խաղաղութիւն գտաւ Քրիստոսով: Այո, երբ փրկութիւնը միայն կ'առնենք, Աստուած կը մեծարուի, և մենք կը խոնարհինք: Երկուքը միշտ մէկտեղ ըլլալու են:

Digitized by Google

Կարելի չէ որ միևնոյն ժամանակ թէ՛ Աստուած մեծարուի և թէ՛ մենք հպարտանանք։ Նուաստացուցիչ է մեզ համար զգալ թէ մենք ոչինչ, աղքատ, կոյր, մերկ, թշուառ ենք, սակայն ճիշդ այդ է այն բանը որուն մենք կարօտ ենք որպէսզի խոնարհինք և ստիպուինք ըսել, "Գիտեմ որ իմ ներսիդիս՝ այսինքն իմ մարմինիս մէջ, մէկ բարի բան չբնակիր" (Հռովմ. Է. 18). և միտ դնել երբ կ'ըսուի մեզ "Ի՞նչ ունիս որ չես առեր դուն" (Ա Կոր. Դ. 7)։ Սակայն տեսնելով որ հպարտութիւնը մեզ համար կործանում է, և որ Աստուած ամբարտաւաններուն հակառակ կը կենայ (Յակ. Դ. 6), մեզ համար ի՞նչ բան աւելի աղէկ է քան կենաց ճամբայ մը ձեռք բերել որ բանին բնութենէն հպարտութիւնը վտարէ։ Անկարելի է որ մէկը ––նեւրուն համար հպարտ ըլլայ, նոյն իսկ իրաց բնութեան հակառակ է այդ. վասն որոյ Աստուած կենաց ճամբայ մը պատրաստեց որուն մէջ հպարտութիւնը անկարելի է։

Նաև մենք ամէն բանի մէջ "ընդունողներ" ըլլալու ենք։ Պարտինք ընդունիլ անոր Սուրբ Հոգին, և անոր բոլոր շարժումները, և անոր բոլոր օրհնութիւնները։ Աստուծոյ հայրական ձեռքէն պարտինք ընդունիլ մեր բոլոր կրթութիւնը և հրահանգութիւնը, մեր ամբողջ ճակատագիրը, մեր բոլոր զօրութիւնը։ Նա յարմար կը սեպէ տալ մեզի շատ բաներ զորս ի սկզբան ինքզինքնիս հա-

կամէտ չենք զգար առնելու, սակայն չնորհք խնդրենք որ մեր առնելը աստուածահաճոյ ըլլայ, և չուզենք ընտրանօք առնել։ Յիսուս ըսաւ, “Ան գաւաթը որ Հայրը ինծի տուաւ՝ պիտի չխմե՞մ անիկա։” Նա առաւ զայն, և հիմա փառաւորուած է և մենք փրկուած ենք։ Ճոխութեան, ապահովութեան, գոհունակութեան, երախտագիտութեան զգացումները բոլորովին կախեալ են Աստուծմէ մեր առանց սակարկութեան, առանց տարակուսելու, առանց վախի ընդունելէն։ Խաղաղ կեանքը կախեալ է այն հաւատքէն որ կ'ըսէ, “Դուն կու տաս, և ես կ'առնեմ, ով Տէր։”

Արդ, պատկառանօք դառնանք Աստուծոյ մեզ տալէն և մեր անկէ առնելէն՝ մեր անոր տալուն և անոր մեզմէ առնելուն։ Վասն զի այնչափ ճշմարիտ է որ մենք Աստուծոյ կրնանք տալ և Աստուած մեզմէ պիտի առնէ, որչափ թէ նա մեզ կու տայ և մենք անկէ կրնանք առնել։

Բայց, նախ խորհինք թէ տալու կարողութիւն ունի՞նք երբեք։ Անտարակոյս ունինք։ Կրնանք պահել մեր ունեցածը, կամ կրնանք “մատուցանել” կամ պարզ խօսքով “տալ” զայն։ Երկուքն ալ մեր կարողութեան սահմանին մէջ դրուած և մեր կամքին թողուած են։ Սուրբ Գրոց մէջ հրամաններ կան որ տալը պարտաւորիչ կ'ընեն։ “Բնաւ մէկը ձեռքը դատարկ չ'երևնայ իմ առջևս” (Ել. ԻԳ. 15)։ Պահանջուած տասանորդներ և

Digitized by Google

նուէրներ կային որ ժողովուրդին կամքին չէին թողուած։ Աստուած Մաղ. Գ. 8 և յաջորդհամարներուն մէջ կ՚ըսէ թէ իրմէն տասանորդներ և ընծաներ կողոպտած են. և ժողովուրդին կը հրամայէ իրենց պարտականութիւնը կատարել, և ընծաները իր տունը բերել, և կ՚ըսէ թէ յայնժամ օրհնութիւն պիտի ընդունին. սակայն մարդ կրնայ տալ առանց բռնադատուելու։ Կային յօժարակամ ընծաներ։ Եւ երբ Խորանը ամենէն թանկագին նիւթերով կառուցուելու վրայ էր, այդ նիւթերը պիտի ըլլային ընծաներ, յօժարակամ ընծաներ, “Ամէն յօժար կամօք տուող մարդէն պիտի առնէք իմ ընծաս” (Ել. ԻԵ. 2)։ Եթէ մէկը Խորանին համար պահանջուած թանկագին բաներէն ունենար և չուզէր տալ, ազատ էր։

Երբ այս տալու խնդրոյն վրայ կը խորհինք, շատ միտեալ ենք անոր վրայ նայիլ իբրև պարտականութիւն, և շատեր իբրև անհաճոյ պարտականութիւն մը։ Չենք տեսներ թէ Աստուծոյ մեզ ցուցած մեծ բարութեան մէկ մասն այն է որ տալու կարողութիւն շնորհած է մեզ։ Վասն զի Աստուած կրնար մեր ազատ կամաց համար ոչինչ թողուլ, ոչինչ՝ մեր սրտին, կրնար պարզապէս հրամայել և մեզ ըսել որ այս և այն բանը իրեն տանք, և այդպէս պիտի ընէինք։ Մեզմէ պիտի չըլլար շնորհակալ, վասն զի եթէ իր հրամանին չհնազանդէինք, պատիժ պիտի կրէինք։

Digitized by Google

Ողորմութիւն և վեհանձնութիւն կը ցուցընէ երբ կ'ընդունի մեզմէ իբրև նուէր ինչ որ իրաւունք ունի պահանջել։ Զմեզ տալու կարող ըլլալով, կը շնորհէ մեզ երջանկութեան նոր աղբիւր մը։

Կրնանք հասկնալ թէ ի՛նչ է “տալ” մեր ընկեր արարածոց, սակայն այնչափ դիւրաւ չենք կարող հասկնալ թէ ի՛նչ է “տալ” Աստուծոյ։ Կրնանք հասկնալ զայն երբ պարտականութեան կ'ակնարկէ, սակայն պարտականութիւնը չէ որ հիմա նկատողութեան կ'առնենք։

Աստուած կ'ըսէ թէ կարող ենք տալ իրեն։ Եւ այդ ազնուացուցիչ խորհուրդ մըն է։ Վեհապետի դիրքէն տարբեր դիրքով կը ներկայանայ մեզ։ Մեզ կը ներկայանայ սուրբ բարեկամութեան կերպարանքով, և զիջանող սիրով. իր իրաւունքները բնաւ չյիշեր. բոլորը մեր զգացմանց կը թողու։ “Ամէն մէկը ինչպէս որ իր սրտովը կը յօժարի՝ թող այնպէս տայ, չէ թէ տրտմութեամբ կամ ստիպմամբ. ինչու որ Աստուած յօժարակամ տուողը կը սիրէ” (Բ Կոր. Թ. 7)։

Պէտք չէ վախնանք որ Աստուծոյ այս կերպով տալով զնա յարգած չենք ըլլար, կամ անպատշաճ ընտանութիւն ցուցած կ'ըլլանք անոր։ Նա բարեսիրաբար հաճած է սէրը արդարութենէ բարձր բռնել։ “Որդեակ իմ, քու սիրտդ ինծի տուր.” և սիրտին հետ կ'երթայ ամէն բան։ Մեր սիրտը

Digitized by Google

պարտի ըլլալ մեր առաջին նուէրը։ Եւ մեր սիրտը պիտի պարունակէ մեր անձը և մեր հաւատքը և մեր սէրը, բոլորն ալ թէև ինքնին շատ չնչին, սակայն շատ ընդունելի և պատուական են Անոր։ Եւ անոնց հետ տուած պիտի ըլլանք մեր բոլոր ունեցածը։ Հարկաւ ամէն պարագայի մէջ պարտիմք ըսել, "Քուկիններէդ քեզի տուինք" (Ա Մնաց. ԻԹ. 14)։ Սակայն Աստուած զանոնք ձրի ալ կ'ընէ, որպէս զի անոնց միջոցաւ գործելու կարողութիւն ունենանք, և որպէս զի անոնք միջոցներ ըլլան որովք մեր զգացումները արտայայտենք։ "Տէրոջը պատիւ ըրէ քու ստացուածքէդ" (Առակ. Գ. 9), այն հասարակ բաներէն զորս ունինք, Քրիստոս կը ցուցնէ թէ ի՛նչպէս կրնանք ընել զայս, ինչ որ կ'ընենք անոր սիրոյն համար իր ժողովուրդին, անոր ըրած կ'ըլլանք, և անոր միջոցաւ՝ Աստուծոյ. և այս բոլորը կրնանք ընել ամենէն հասարակ իրերով (Մատ. ԻԵ. 36)։ Ոհ, պէտք եղածին կիսուն չափ պարզութեամբ չեն խորհիր թէ ի՛նչպէս կրնանք տալ Աստուծոյ։

Այս կերպով տալը երկու յատկութիւն ունի, որոց վրայ աղէկ կ'ըլլայ եթէ քանի մը խօսք ըսենք։ Այն պարտի ըլլալ հասկցողութեամբ և յօժարութեամբ։ Պարտիմք միշտ յիշել Աստուծոյ և մեր դիրքը. երախտապարտ և պատուեալ զգալու ենք ինքզինքնիս որ Աստուած կը դիմանէ մեզմէ ընդունելու։ Ոմանք կը

թուի թէ կը կարծեն որ զԱստուած մեծա-
րած կ'ըլլան երբ իրենց անձերը անոր կու տան
փոխանակ զգալու թէ այդու իրենք մե-
ծարուած կ'ըլլան անկէ. պարտինք զգալ թէ
պատիւ մը ընդունած կ'ըլլանք երբ մեզ թոյլ
կը տրուի Աստուծոյ ընծայ տալ։ Կարծեմ
այս իրողութեան համար կրնանք ուրախ
ըլլալ։

Սակայն թող նաև յօժարակամ ըլլայ մեր
տալը, "Աստուած յօժարակամ տուողը կը
սիրէ։" "Քրիստոսի սէրը մեզ կը ստիպէ։"
Միշտ ընելու ենք ինչպէս որ մեր սրտով կը
յօժարինք։ Այդպէս մատուցանելով է որ
մեր ընծան օգտակար պիտի ըլլայ մեզ։
"Ու ժողովուրդը անոնց կամաւոր ընծաները
մատուցանելուն համար ուրախացան, քանզի
կամաւոր ընծան բոլոր սրտով մատուցին
Տէրոջը." և Դաւիթ ըսաւ, "Ասոնց ամէնը
ես ուղիղ սրտով ու յօժար կամօք ընծայ
ըրի. ու հիմա հոս գտնուած ժողովուրդդ
ուրախութեամբ տեսայ, որ քեզի կամաւոր
ընծայ կը մատուցանեն" (Ա Մնաց. իթ. 9,
17)։ Ամբողջ խնդրոյն էական բանը կամքին
մէջ է։ Եթէ նա որ քիչ ունի չթերանար
փոքր բան մը յօժարութեամբ տալու, ու-
նեցածին չափովը ընդունելի է, և չէ թէ
չունեցածին չափովը (Բ Կոր. Ը. 12)։ Յօ-
ժարակամ ընծան է որ օրհնութիւն կը բերէ։
Համպուրկի մէջ ողորմութեան վրայ քարոզ
մը խօսուելէ ետքը, ունկնդիրներէն մին սր-

Digitized by Google

խալմամբ քրաուն* մը ձգեց պնակին մէջ փոխանակ մէկ բէննիի† և խնդրեց որ թող տրուի իրեն ետ առնել զայն։ Սակայն ստակ հաւաքողը ըսաւ, "Երբ անգամ մը մէջը ձգուի, ալ յաւիտեան հոն կը մնայ։" "Լաւ լաւ," մրմնջեց՝ դժկամակութեամբ տուողը, "վարձ պիտի ընդունիմ անոր համար յերկինս։" "Ոչ. ոչ," ըսաւ հաւաքողը, "միայն բէննիին համար վարձ պիտի ընդունիս։"

Եւ Աստուած այնպէս կարգադրած է որ տալով կ'ընդունինք. ճշմարիտ ընծային մէջ օրհնութիւն կայ։ Թէ ի՞նչ պիտի ըլլայ օրհնութիւնը, չեմ կրնար ըսել։ Թերևս այն ըլլայ ստակէ շատ տարբեր բան մը, և թերևս դայ այնպիսի եղանակաւ որ չգիտնանք, զոր երբեք չկրնանք ճանչնալ. սակայն ոչ ոք կու տայ Աստուծոյ առանց վերստին առատապէս անկէ ընդունելու։ Շատ հոգիներ և շատ եկեղեցիներ սովամահ կ'ըլլան վասն զի ո՛չ կու տան և ո՛չ ալ կ'ընդունին։ Ոչ թէ տալով, այլ պահելով սիրտը կը վնասուի, "Շատ եկեղեցիներ կը ճանչնամ." ըսաւ ծեր խափշիկ մը, "որ մեռան որովհետև բաւական չէին տար, սակայն ամենևին եկեղեցի մը չեմ ճանչնար որ մեռած ըլլայ շատ տուած ըլլալուն պատճառաւ։ Եթէ դուք կը ճանչնաք այսպիսի եկեղեցի մը, կ'աղաչեմ ըսէք ինծի, և այդ եկեղեցին ուխտագնացութիւն պիտի ընեմ, և լուսնին փափուկ լոյսով մամռապատ

*30 դահեկան արժող արծաթ դրամ, †20 փարա,

Digitized by Google

երդիքին վրայ պիտի մագլցիմ. և հոն պիտի կայնիմ, և ձեռքերս երկինք պիտի վերցնեմ և ըսեմ, ‘Երանելի են ան մեռելները որոնք Տէրոջմով կը ննջեն:’”

Այո՛, Աստուծոյ կրնանք տալ մերթ այս կերպով մերթ այն կերպով, վստահ ըլլալով թէ մեր ընծան Անոր ձեռացը մէջ դրած կ’ըլլանք, և այս տալուն վերաբերեալ խօսքը միշտ մի և նոյնը կը մնայ, “Աստուած յօժարակամ տուողը կը սիրէ.” “Ունեցածին չափովը ընդունելի է:”

Այս կը բերէ մեզ վերջին կէտին որուն վրայ վայրկեան մը կանգ առնել առաջարկեցինք. և այս է թէ Աստուած ի՞նչ պիտի առնէ: Պիտի առնէ ո և է բան որ կու տանք, և զոր յօժար սրտով կու տանք:

Աստուած կ’առնէ քու խոնարհ ծառայութիւնդ, վստահութիւնդ, քու բոլոր յոյսերդ, քու բոլոր տենչանքներդ, փոքրիկ ծառայութիւններդ, մինչև իսկ գաւաթ մը պաղ ջուր որ իր ժողովուրդէն մէկուն կու տաս իր անուամբ, պիտի ընդունի նա:

Հաւատա Աստուծոյ առնելուն իրական գործողութեան. ամէն իրական տալուն իրական առնել մը կայ:

Շատ մեծ կորուստ կ’ունենանք այս մասին չափազանց անորոշ, ընդհանուր ըլլալով. մեր մարմնական կենաց մէջ որոշ կերպով կը գործենք, բայց մեր հոգեկան կենաց մէջ՝ անորոշ կերպով:

Digitized by Google

Ի՞նչ սփոփանք պիտի գտնեն շատեր երբ խորհին թէ Աստուած կ՚ընդունի ինչ որ ինքնին խիստ չնչին է, կ՚առնէ ոչ թէ նեղսիրտ՝ այլ վեհանձն ոգւով մը։ Ընծային չնչին ըլլալուն չնայիր, այլ տուողին սրտին։ Անոր Հոգւոյն վեհանձնութիւնն է որ իրեն առնել կու տայ. վասն զի մեր տուածը ինքնին ամենևին արժէք չունի։ Փոքրիկ մանուկ մը իր հարուստ հօրը ոչինչ կրնայ տալ որ անոր իրապէս պէտք ըլլայ. սակայն իր փոքր ընծան իր մեծ սիրոյն արտայայտութիւնն է, և հօրը վեհանձն սիրտը անոր համար զայն կը գանձէ։

Աստուծոյ վրայ կը խորհինք իբրև շատ դաժան և մեր վրայ յանցանք փնտռող մէկը. մինչ նա կը սպասէ որ շնորհք բաշխէ։ Ինք անձամբ բսած է թէ ի՛նչպիսի անձ է ինք։ “Տէր, Տէր Աստուած՝ ողորմած ու բարերար, երկայնամիտ և առատ ողորմութիւնով և ճշմարտութիւնով” (Ել. ԼԴ. 6)։

Աստուած պատրաստ է գոհ ըլլալու երբ մեր ընծան կը մատուցուի ուղիղ հոգիով. իր ձեռքերը բաց են զայն ընդունելու։

Երբ միտք բերենք ամենէն սիրելի ընծաներուն շատերը զորս երբեք ընդունած ենք՝ պիտի տեսնենք որ շատ փոքր էին, ըստ ինքեան քիչ արժէք ունէին, սակայն սիրոյ նշան էին, և զանոնք առինք և զգուշութեամբ պահեցինք նոյն զգացումով որով տրուեցան։

Մեր Աստուածը և Հայրը, անտարակոյս

Digitized by Google

իր գանձարանին մէջ այսպիսի շատ ընծաներ ունի. և այրիներու և մանկանց շատ ընծաներ՝ որ աւելի պատուական են իրեն համար քան միլիոնատէրէ մը կամ իշխանէ մը տրուածը։

Աստուած նոյն իսկ իր բնութեան բերմամբ չկրնար առնել առանց փոխարէնը տալու։ Սակայն այդ բոլորը անոր ձգենք, և չարենք մեր տալը և Անոր առնելուն օրհնութիւնը, ի փոխարէն այս կամ այն ակնկալելով։

Արդ, այս տեսարէն քիչ մը գործնական օգուտ քաղենք։ Քաղցր փոխանակութիւն մը հաստատենք Աստուծոյ և մեր մէջտեղ։ Հաւատանք թէ նա մեծ Տուիչ մըն է, թէ կարող է տալ, և յօժար է տալ, և թէ կը սիրէ տալ։ Եթէ մեծ հաւատք ունենանք անոր վրայ իբր Տուիչ, անոր պիտի երթանք ընդունողներու կերպարանքով աւելի յաճախ քան հիմա։

Անոր վրայ խորհինք ոչ թէ իբրև այնպիսւոյ վրայ որմէ հարկ է կորզելով առնել ինչ որ կու տայ, այլ իբրև այնպիսւոյ մը վրայ որ ունի տալու համար պատրաստ կամք մը և պատրաստ ձեռք մը։

Իրեն թողունք ընծաներուն թէ՛ ժամանակը և թէ՛ չափը։ Մեր մեծ գործն է մեր կարօտութիւնները անոր յայտնել, և համբերութեամբ և հաւատքով սպասել, որ տայ ի՛նչպէս և ե՛րբ և ի՛նչ որ ուզէ։

Նաև իրմէ պարգևներ ակնկալելու ենք,

Digitized by Google

և այդ պարզապէս սա հիման վրայ որ՝ ինք մեզ սիրող Աստուած է, Նա մեզ միշտ բարիք պիտի ընէ։ Մեր գործը հարուստ Աստուծոյ մը հետ է, այնպիսի Աստուծոյ մը հետ որուն գանձարանը երբեք չդատարկիր. և եթէ այսօր շատ մը բան տայ, վաղն ալ նոյնչափ կրնայ տալ։

Կ՚ամչնանք կրկին և կրկին երթալ անոնց որ մեզի բարերար եղած են. և արդարև յաճախ անոնք չեն կրնար շարունակ տալ, մինչև իսկ եթէ ուզեն, սակայն Մեծ Տուիչին կրնանք երթալ կրկին և կրկին։ Մեր երէկ անոր երթալը պատճառ չէ մեր անոր չերթալուն այսօր, և վաղն ալ։

Նա "կարող է առատութեամբ ընել ամէն բաներէն աւելի՝ որ մենք կը խնդրենք կամ կը խորհինք" (Եփես. Գ. 20)։

Եւ ձրի առնենք ինչպէս որ ձրի կու տայ։ Մե՛նք ենք որ կ՚արգելենք զԱստուած իր բարիքները մեր վրայ թափելէ. մեր ամանները նեղ են և չեն կարող պարունակել բոլոր այն բաները զորս անոր շնորհքը կ՚ուզէ տալ։ Դժուարութիւնը անոր քով չէ այլ մեր քովը։ "Լայն բաց քու բերանդ ու զանիկայ ես պիտի լեցունեմ" (Սաղ. ՁԱ. 10)։ Երանի թէ հաւատք ունենայինք այնպէս ձրիաբար առնելու ինչպէս կու տայ։

Նաև ըսենք, "Տէր, ինչպէս որ դուն ինծմէ կ՚ընդունիս, այնպէս թող շնորհք ունենամ քեզի տալու։ Թող բերկրութիւն